

IZAZOVI I OGRANIČENJA LJUDSKIH PRAVA U BOSNI I HERCEGOVINI U VRIJEME VANREDNIH SITUACIJA

Stručni članak

DOI	COBISS.RS-ID	UDK
10.7251/APDN2301234G	138317825	342.7:340.131.4(497.6)

Ema GALIĆ, student*
Šerif HAVIĆ, student**

* Student Pravnog fakulteta Univerziteta u Rijeci, e-mail: egalic@pravri.hr / ema.galic@hotmail.com

** Student Pravnog fakulteta Univerziteta u Bihaću, e-mail: havicserif170@gmail.com

A**psstrakt:** U političkom smislu, ljudska prava su se pokazala kao širok i fleksibilan pojam pogodan za provođenje raznih političkih interesa i ciljeva. Katalog ljudskih prava predstavlja međunarodno ustanovljen standard na osnovu kojeg je moguće procijeniti stanje ljudskih prava u nekoj državi, ili čak čitavom regionu i iza kojeg stoji autoritet međunarodne zajednice. U radu ćemo govoriti o ustavom zajamčenim slobodama i pravima na mišljenje, slobodu izražavanja i kretanja, te načinu njihovog provođenja ili potencijalnog ograničavanja od strane institucija vlasti Bosne i Hercegovine. Predstavićemo objektivnu sliku i ocjenu ustavnosti mjera koje se provode u vanrednim situacijama te u situacijama kao što je migrantska kriza. Uporedićemo reakcije zakonodavnog tijela BiH na iste kako sa okolnim, tako i sa zapadnim državama. Odredićemo uzročnu vezu sa reakcijama zakonodavca na aktuelne probleme sa porastom protesta i (ne)mirnih okupljanja. Pored svega navedenog, centralni problem našeg rada baviće se temom uticaja globalne pandemije (COVID-19) na ograničenje iznad navedenih ljudskih sloboda i prava, te da li je nametanje određenih zdravstvenih mjera zadiranje u osobna prava pojedinca?

Ključne riječi: ljudska prava i slobode, ustavnost, ograničenja, institucije, migrantska kriza, protesti, globalna pandemija...

Uvod

„Ljudska prava predstavljaju urođena i neotuđiva prava svakog čovjeka kome pripadaju na osnovu činjenice njegovog postojanja bez obzira na rasu, boju kože, pol, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, rođenje. Primjenjujemo ih jednako i bez diskriminacije na sve ljude.“ (Opšta deklaracija o ljudskim pravima, 1948. godine)

Kroz ovaj članak govorićemo o tome kakve izazove susrećemo pri ostvarivanju i zaštiti ljudskih prava za vrijeme vanrednih situacija u jednoj državi.

Kako bismo bolje shvatili temu ovog rada, bitno je da znamo da je vanredna situacija ona situacija u kojoj su rizici i prijetnje ili posljedice katastrofa, vanrednih događaja i drugih opasnosti za stanovništvo, životnu sredinu i materijalnog dobra takvog obima da njihov nastanak ili posljedice nije moguće spriječiti ili otkloniti redovnim djelovanjem nadležnih organa i službi, zbog čega je za njihovo ublažavanje neophodno upotrijebiti dodatne mjere, snage i sredstva uz pojačan režim aktivnosti. U slučaju vanrednih situacija, Savjet ministara Bosne i Hercegovine preuzima zakonodavnu inicijativu u slučaju kada se Parlament Bosne i Hercegovine nije u mogućnosti sastati, prilikom čega donosi odredbe sa zakonskom snagom. Parlament o ovakvim odredbama može odlučivati u slučaju kada bude u mogućnosti ponovnog zasjedanja.

Izazovi i ograničenja ljudskih prava u BiH za vrijeme vanrednih situacija

Migrantska kriza

Bosnu i Hercegovinu je 2018. godine pogodila migrantska kriza čije posljedice osjetimo uveliko i u 2022. godini. Motivi ovih migracija bili su većinom politička nestabilnost, odnosno uzroci društvene i ekonomske prirode, a države iz kojih osobe najviše migriraju su Avganistan, Pakistan, Sirija, Maroko. Smještaj izbjeglica i migranata i dalje predstavlja veliki izazov. U području imigracije treba istaknuti kako je geografski položaj Bosne i Hercegovine na raskršnici puteva od istoka prema zapadu, što je čini pogodnom za tranzit migranata na putu prema državama Zapadne Europe. Kroz trajanje ove krize, institucije Bosne i Hercegovine nisu se pokazale dovoljno stručnima da ponude adekvatna rješenja te su se, većinski, za rješavanje problema oslonile na vanjsku pomoć. *Amnesty International* u svom izvještaju 2020. godine zaključuje da je, kako u Bosni i Hercegovini, ali i regionu, došlo do velikog neuspjeha u pružanju kvalitetne zaštite ljudskih prava i sloboda. Tražitelji azila su osobe koje traže zaštitu kao izbjeglice koje čekaju da vlada odluči o njihovim zahtjevima. Pravo na azil jedno je od osnovnih i Ženevskom konvencijom zajamčenih prava svake osobe da će joj se odobriti azil pod uslovima da za tu osobu postoji opasnost da izručivanjem u određenu državu postoji ozbiljna opasnost da budu osuđeni na smrtnu kaznu, mučenje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje. U Bosni i Hercegovini za ova pitanja odgovoran je Sektor za azil u okviru Ministarstva bezbjednosti BiH. Odlukom Savjeta ministara Bosne i Hercegovine iz 2013. godine imenovano je Koordinacijsko tijelo za pitanja migracija u Bosni i Hercegovini. Neadekvatnim zbrinjavanjem migranata došlo je i do ugrožavanja prava i sloboda stanovništva, naročito onih čiji su se domovi nalazili na putanji ili u neposrednoj blizini improviziranih kampova migranata. Pravo na slobodno kretanje, zaštitu doma i sigurnost u ovom slučaju jasno su narušeni i jednima i drugima. Gradovi poput Bihaća i Velike Kladaše uspjeli su formirati Prihvatni centar „Lipa“ i Privremeni prihvatni centar „Miral“. Čak ni ovakva vrsta zbrinjavanja tražioca azila nije se pokazala najboljom, uprkos tome što alternativa istoj naprosto nije bila moguća. U presudi Ustavnog suda Bosne i Hercegovine potvrđene su povrede prava na slobodu kretanja tražioca azila (član 2, Protokol 4 uz EK i član II/3m), gdje je Ustavni sud utvrdio da izmiještanje tražilaca azila u Prihvatni centar „Lipa“ od strane pripadnika MUP-a ne ispunjava načelo zakonitosti jer u kantonalnim i federalnim propisima u vrijeme njihovog izmještanja i podnošenja apelacije nije postojao pravni osnov za takvo postupanje u konkretnom slučaju. Takođe, iz zakonskih i podzakonskih odredaba na koje se pozivao Savjet ministara BiH u Odluci o ograničenju kretanja stranaca, kao državnom propisu koji je važio u tom periodu, nije proizlazila zakonska mogućnost za izricanje mjera izrečenih tom Odlukom (Presuda br. AP-2125/20, Ustavni sud Bosne i Hercegovine). Zemlje regiona ne uživaju zavidan položaj što se tiče zaštite osnovnih ljudskih prava za vrijeme migrantske krize. Od velikog je značaja presuda u slučaju šestogodišnje djevojčice avganistanskog porijekla Madine Husini (engl. Madina Hussiny) koja je izgubila život

nakon naleta voza između država Republike Hrvatske i Srbije. Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) naveo je kršenja Konvencije od strane Republike Hrvatske iz razloga što nije poduzela adekvatne korake pri utvrđivanju načina i okolnosti smrti (Presuda br. 15670/18 i 43115/18). Ovakvih, ali i težih povreda ljudskih prava i sloboda te nedovoljnog angažmana država za zaštitu istih bilo je zastrašujuće velik broj. Naglašavamo da ovakve situacije, ukoliko neadekvatno regulisane od strane međusobno povezanih državnih aparata, dovode do ugrožavanja kako migrantskog tako i lokalnog te regionalnog stanovništva. Međudržavna saradnja od krucijalnog je značaja u ovom kontekstu. Usljed rastućih nepovoljnih dešavanja u svijetu, dolazak migranata je nešto na šta se čitav region, pa i svijet, treba uveliko pripremati.

COVID-19 i nacionalne manjine kao najugroženije za vrijeme pandemije

Svijet je pogodila pandemija COVID-19, 2019. godine. Nakon prve pojave krajem decembra 2019. godine u Vuhanu glavnom gradu provincije Hubei, virus se proširio na više od 75 zemalja, uključujući i Bosnu i Hercegovinu. Kako bi se spriječilo širenje virusa te samim tim ugrožavanje zdravlja i sigurnosti građana, sprovode se vanredne mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti. Te mjere zakonski obuhvataju ograničenje kretanja u zaraženom i ugroženom području i stavljanje pod zdravstveni nadzor lica koje je bilo u kontaktu sa zaraženom osobom; prestanak rada mnogih ustanova; zabranu okupljanja na javnim mjestima; izolaciju oboljelih u kućnim uslovima ili drugom prikladnom objektu kada zbog masovnog oboljevanja nije moguća izolacija u zdravstvenoj ustanovi, ustupanje i adaptaciju drugih objekata i angažovanje potrebnih sredstava i opreme za potrebe zdravstvene službe. Uspostavljanje karantina i stavljanje u karantin lica koje je bilo u kontaktu sa licem oboljelim od posebno opasne zarazne bolesti, u skladu sa preporukama, i druge mjere koje priroda bolesti nalaže, odnosno mjere koje predloži Svjetska zdravstvena organizacija te informisanje javnosti o aktuelnoj epidemiološkoj situaciji, postojećim resursima, mjerama koje se preduzimaju i koje treba da preduzmu građani. Ukoliko se pojavi epidemija zarazne bolesti sa brojem oboljelih koji premašuje bolničke kapacitete, izolacija i liječenje može se sprovoditi i u objektima ili u kućnim uslovima u kojima se mogu obezbijediti preduslovi za liječenje i izolaciju lica oboljelih od zaraznih bolesti. Prvi talas pandemije COVID-19 u u našem regionu, osim što je izazvao neizvjesnost te je doveo do teških zdravstvenih i privrednih prilika, otvorio je vrlo ozbiljna pravna pitanja koja će sigurno i nadalje biti aktuelna, počevši od opšte nadležnosti za donošenjem mjera za vrijeme kriznih situacija pa sve do razvoja sudske prakse u individualnim predmetima pojedinaca nad kojima su se provodile sigurnosne mjere ili izricale kaznene sankcije. Prema članu 3 Zakona o zdravstvenoj zaštiti, niko ne smije ugroziti zdravlje drugih ljudi. Naime, iz prijašnje prakse ESLJP, kako je potvrđeno u predmetu „*Enhorn protiv Švedske*“ iz 2005. godine (Presuda br. 56529/00), koji se takođe odnosio na zaraznu bolest podnosioca, proizlazi da je zakonito ograničen-

je slobode moguće samo ako širenje zarazne bolesti predstavlja opasnost za javno zdravlje ili sigurnost te da je lišenje slobode zaražene osobe jedina mjera kojom se može spriječiti širenje zarazne bolesti, zato što su sve druge mjere iskušane i bile su neuspješne. Oba kriterijuma moraju biti ispunjena kumulativno, što znači da kada prestane postojati samo jedan od njih, tada prestaje i zakonska osnova ograničavanja slobode. Ustavni sud BiH donio je i odluku kojom je utvrđeno da obaveza nošenja zaštitnih maski za osobe sa postojećim zdravstvenim poteškoćama vezanih za respiratorni sistem, krši pravo na privatni život iz člana II/3f (Presuda br. 3683/20). U Bosni i Hercegovini je na snazi i član 5 EKLJP koji propisuje pravo na slobodu i sigurnost svakog pojedinca. Tom odredbom je propisano da niko ne smije biti lišen slobode, osim ako je, među ostalim razlozima, riječ i o zakonitom lišenju slobode osoba radi sprečavanja širenja zaraznih bolesti. Uprkos tome što je država Bosna i Hercegovina Zakonom o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina navedenim zajednicama pravno priznala status nacionalnih manjina, čime bi pripadnici ovih zajednica trebali uživati i dodatnu zaštitu u područjima kulture, običaja, tradicija, jezika, pisma, obrazovanja, vjerskih sloboda, ostaje činjenica da su ove zajednice grubo diskriminirane postojećim Ustavom i Izbornim zakonom BiH, naročito u vrijeme trajanja COVID-19 pandemije. Prilikom donošenja odluka kako o mjerama tokom pandemije tako i u svakoj budućoj potencijalno problematičnoj situaciji, manjine Bosne i Hercegovine su te koje trpe najviše, a imaju najmanje razvijeno pravo glasa u istima. Kako već znamo, politički subjekti u BiH postoje samo kao konstitutivni narodi, a predstavnici nacionalnih manjina se ne mogu kandidovati ni za jednu državnu službu, kao npr. za predsjedništvo, mjesto u zakonodavnim tijelima, ali i za mnoge javne službe u opštinama i kantonima, što potvrđuje ESLJP u slučaju „*Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine*“ (Presuda br. 27996/06 i 34836/06). Nacionalna manjina, u skladu sa zakonom, je dio stanovništva– državljana BiH koji ne pripadaju niti jednom od tri konstitutivna naroda, a sačinjavaju je ljudi istog ili sličnog etničkog porijekla, iste ili slične tradicije, običaja, vjerovanja, jezika, kulture i duhovnosti i bliske ili srodne istorije i drugih obilježja. Ustav Bosne i Hercegovine garantuje nezavisno od broja pripadnika nacionalne manjine, da su entiteti i kantoni obavezni osigurati pripadnicima nacionalne manjine, ako to zahtijevaju, mogu učiti svoj jezik, književnost, istoriju i kulturu na jeziku manjine kojoj pripadaju, kao dodatnu nastavu. Za vrijeme COVID-19 pandemije, manjinama Bosne i Hercegovine izuzetno je otežan pristup obrazovanju usljed uvođenja onlajn nastave, s obzirom na to da čak 17% pripadnika Romske zajednice u BiH nema stalan pristup snabdijevanju električnom energijom. Nažalost, problem pristupa obrazovanju nije bio najveći problem kojim su se susrele manjine u BiH tokom pandemije. Prema Ustavu Bosne i Hercegovine, regulisanje zdravstvenog sistema spada pod jurisdikciju svakog entiteta zasebno, te su na snazi tri Zakona o zdravstvenoj zaštiti i tri zakona o Zdravstvenom osiguranju. Svaka osoba ima pravo na zdravstvenu zaštitu i na mogućnost ostvarivanja najvećeg mogućeg nivoa zdravlja u skladu sa odredbama ovog zakona i Zakona o zdravstvenom osiguranju. Iako su temelji zdravstvene zaštite načela poput načela

dostupnosti i efikasnosti, pitanje kvalitetnog pristupa zdravstvenoj zaštiti repetitivno se proteže kroz priču nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine. Tokom pandemije, prava nacionalnih manjina opisana su kao „najslabija karika“ u borbi protiv iste. Vidno ograničen pristup osnovnim higijenskim i zdravstvenim potrebštinama država je tretirala kao „mrtvi ugao“ te se na ovom području tokom pandemije uradilo vrlo malo. Reakcije i radnje institucija za vrijeme pandemije uporedili bismo pogrešno odrađenom trijažom. Primjer koji bismo naveli kao jednu ironiju područja i vremena u kojem se nalazimo jeste pitanje kako ograničiti i kontrolisati kretanje i sprovođenje mjera izolacije ukoliko osobe nad kojima se iste vrše nemaju čak ni regularne adrese stanovanja. Između 50% i 70% Roma u BiH živi u neuslovnim stambenim objektima, najčešće u objektima koji se sastoje od samo jedne prostorije, bez pristupa sanitarnom čvoru ili direktnom vodosnabdijevanju (UNICEF, 2013. godine). Prema načelu pravičnosti zdravstvene zaštite zabranjena je diskriminacija prilikom pružanja zdravstvene zaštite na osnovu rase, pola, starosti, nacionalne pripadnosti, socijalnog porijekla, vjeroispovijesti, seksualne orijentacije, imovnog stanja, kulture, jezika i drugih. Smatramo da je održavanje ovog načela uveliko podbacilo za vrijeme pandemije prema stanovništvu koje živi na marginama našeg društva. Zakonski okvir Bosne i Hercegovine uveliko je uslovljen međunarodnim sporazumima kojima je država formalno pristupila ili ih ratificirala. Međunarodni standardi poput onih utvrđenih odredbama Evropske konvencije o ljudskim pravima i odredbama načela pravičnosti propisuju obavezu BiH da osigura uživanje svih svojih prava propisanih zakonima svim svojim građanima bez diskriminacije po bilo kojem osnovu (član 1, Protokol 12). Bez obzira na usvajanje zakona poput Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine i Zakona o zabrani diskriminacije 2009. godine, zakonski okvir Bosne i Hercegovine i dalje omogućava institucionalnu diskriminaciju i isključivanje koje je posebno vidno za vrijeme vanrednih situacija.

Zaključak

Tokom migrantske krize u Bosni i Hercegovini protestovale su većinom manje pogranične sredine. Najveću štetu pretrpio je, između ostalih, Unsko-sanski kanton zbog svoje blizine granicama Republike Hrvatske. Centralizovanost države i usmjerenost institucija prema određenim kantonima i gradovima se u ovim situacijama pokazala očiglednom, te su ova mjesta većinom prepuštena sama sebi. Do formiranja migrantskih centara došlo je nažalost nakon mnogobrojnih, uglavnom nezakonitih protesta građana. Protesta za vrijeme uvođenja COVID-19 mjera u Bosni i Hercegovini bilo je dosta manje, dok su se u zapadnim zemljama oni održavali u dosta većem broju. Nameće se pitanje, da li su građani Bosne i Hercegovine bili saglasni sa restrikcijama i mjerama koje su im propisane, ili pasivnost izražavanja mišljenja građana sa sobom povlači druge, dublje probleme? Smatramo li prisilni karakter uvođenja mjera, koje su se u trenucima činile besmislenima ili same sebi kontradiktornima, legitimnim ili jednostavno nismo dovoljno upućeni u pravne

lijekove koji bi nam omogućili lakše izražavanje vlastitih mišljenja? Sam koncept ograničavanja prisile prema građanima posljedica je demokratizacije društva tokom 18. i 19. vijeka, odnosno građanskih revolucija koje su imale ključnu ulogu u razvoju i poštovanju osnovnih ljudskih prava i sloboda. U moderno doba, podizanjem i porastom svijesti o razvoju društva, tehnologija i nauke, građane više ne treba prisiljavati kaznama i sankcijama. Potrebno je razviti svijest o kolektivnom dobru, uvesti tehnička sredstva u državni aparat i izgraditi povjerenje u vlast, koja bi takođe trebala imati najbolje interese svojih građana. Tehnizacija bi značila uvođenje sve većeg broja stručnih postupaka i osoblja kod kojih je mjerodavna lege artis, odnosno zakon struke, a ne zakon sile. Stenli Miligram (engl. *Stenley Milgram*) šezdesetih je godina postao poznat po svojim eksperimentima kojima je testirao poslušnost prema autoritetima. Želio je saznati koliko daleko su ljudi spremni ići kad im neka autoritativna osoba naredi da povrijede drugo ljudsko biće. Milgram, međutim, nije istraživao ekstremne situacije poput rata. Želio je vidjeti kako će ljudi reagovati pod relativno normalnim uslovima u laboratoriji te kako ljudi reaguju kada im autoritativna figura nametne zadatak da drugim osobama daju elektrošokove. Čak 63% sudionika nastavilo je s eksperimentom do samog kraja čak i ako je „mučenik“ pritom ispuštao krikove u agoniji, preklinjao da stane, te na kraju i „umirao“. Milgram je rezultate objasnio snagom situacije. Bio je to socijalno-psihološki ekperiment koji je pokazao kako društvena situacija može uticati na čovjekovo ponašanje. Zaključak je bio da čak i kada se manipuliše sa različitim ekperimentalnim varijablama, ljudi su još uvijek izuzetno poslušni. Milgramov efekat možemo tumačiti kao odnos pojedinca prema autoritetu, odnosno vlasti. Ukoliko ovaj eksperiment ipak posmatramo kroz prizmu zajednice, a ne pojedinca, mogli bismo zaključiti da, vođeni autoritativnim stavovima institucija vlasti, ostajemo velikim dijelom suzdržani na odluke istih. Možda Milgramov ekperiment zaista pokazuje snagu naše povodljivosti, da mnogi osjećaju želju da ugode onom koji vrši eksperiment, da se uklope u situaciju i da urade ono što se od njih traži. Građani protestuju u situacijama kada nemaju drugog načina da izraze svoje nezadovoljstvo, te kada su iscrpljena alternativna sredstva da bi se ostvarila njihova potražnja za kvalitetnom realizacijom i zaštitom njihovih prava. Ukoliko su prava građana konstantno izložena diskretnim kršenjima, prikrivenim diskriminacijama, otpor prema istima dužim vremenskim periodom slabi. Milgramov ekperiment nema direktne korelacije sa vanrednim stanjima i situacijama, no, apstraktnim tumačenjem korelacije između protesta i Miligramovog efekta, moguće je da građani izbjegavaju proteste ukoliko nisu „naučeni na bolje“. Iako, za razliku od građana država regiona, u Bosni i Hercegovini postoji malo otpora građana, moguće i iz razloga što ih uopšte nije mnogo ostalo, jasno je uočljiv patent zanemarivanja ljudskih prava i sloboda prilikom vanrednih situacija u Bosni i Hercegovini. Manjine i najranjiviji slojevi društva su posebno ugroženi te ne uživaju gotovo nikakvu zaštitu države u vidu ostvarenja prava drugog reda, odnosno prava na školovanje, socijalnih prava, te prava na adekvatnu zdravstvenu njegu i zaštitu.

Literatura

Bakšić-Muftić, J. (2002). *Sistem ljudskih prava*. Sarajevo: Magistrat.

Milgram S. (1990). *Poslušnost autoritetu*. Nolit. Beograd.

POST CONFLICT RESEARCH CENTER (2019). *Romi na marginama*. Sarajevo.

Pusić, E. (2002). *Upravljanje u suvremenoj državi*. Društveno veleučilište u Zagrebu.

Roksandić S., Grđan K. (2021). COVID-19 i razumijevanje pravnih propisa vezanih uz suzbijanje zaraznih bolesti u Republici Hrvatskoj – osvrt na bitna pravna pitanja od početka pandemije do listopada 2020. godine, preuzeto 02.03.2022. godine sa sajta <https://hrcak.srce.hr/file/363901>.

Pravni propisi

Opšta deklaracija o ljudskim pravima 1948. godine (rezolucija br. 217 /III).

Ustav Bosne i Hercegovine (*Aneks IV Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i „Službeni glasnik BiH“, br. 25/2009–Amandman I*).

Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina, *Službeni glasnik BiH*, br. 10/21.

Zakon o zabrani diskriminacije, *Službeni glasnik BiH*, br. 59/09.

Zakona o zdravstvenoj zaštiti, *Službene novine Federacije BiH*, br. 41/10.

Zakon o zdravstvenom osiguranju, *Službene novine FBiH*, br. 30/97.

Elektronski izvori

Amnesty International 2020/2021 - The state of the world's human rights. Preuzeto 14.04.2022. sa sajta: <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/06/English.pdf>.

COVID-19 i efekat na ljudska prava. Preuzeto 10.04.2022. sa sajta: https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2020050812314379eng.pdf.

Milgramov eksperiment – Wikipedia, preuzeto 15.04.2022. sa sajta: https://hr.wikipedia.org/wiki/Milgramov_pokus.

Položaj romske djece i porodica u Bosni i Hercegovini, UNICEF 2013. Preuzeto 14.04.2022. sa sajta:

<https://www.unicef.org/bih/media/436/file/Polo%C5%BEaj%20romske%20djece%20i%20porodica%20u%20Bosni%20i%20Hercegovini.pdf>.

Vanredna stanja i situacije. Zašto je bitna razlika? Preuzeto 11.04.2022. sa sajta <https://www.6yka.com/novosti/vanredna-situacija-i-stanje-zasto-je-bitna-razlika?fbclid=IwAR0BdJQ3V7JtoguUQx5zP3CQ60hyR7LDwGb1LdUD0uudKzMLn-7JPc7KwrEU>.

Sudska praksa

Enhorn protiv Švedske (Presuda br. 56529/00). Evropski sud za ljudska prava.

E.Š. i drugi (Presuda br. 3683/20). Ustavni sud Bosne i Hercegovine. Preuzeto sa sajta: <https://www.ustavnisud.ba/bs/odluke?tp=Presuda%20br.%203683%2F20%20&sp=DatumDesc&#>

M.H. i ostali protiv Hrvatske (Presuda br. 15670/18 i 43115/18). Evropski sud za ljudska prava. Preuzeto sa sajta:

[https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22tabview%22:\[%22document%22\],%22itimid%22:\[%22001-213213%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22tabview%22:[%22document%22],%22itimid%22:[%22001-213213%22]})

P.S. i H.A. (Presuda br. AP-2125/20). Ustavni sud Bosne i Hercegovine. Preuzeto sa sajta: <https://www.ustavnisud.ba/bs/odluke?sp=DatumDesc&bp=AP-2125%2F20%20&#>

Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine (Presuda br. 27996/06 i 34836/06). Evropski sud za ljudska prava

HUMAN RIGHTS CHALLENGES AND RESTRICTIONS IN BOSNIA AND HERZEGOVINA DURING EMERGENCY SITUATIONS

Ema GALIĆ, student*
Šerif HAVIĆ, student**

Abstract: In political terms, human rights have proven to be a broad and flexible term suitable for pursuing various political interests and goals. The Human Rights Catalog is an internationally established standard by which it is possible to assess the state of human rights in a country, or even an entire region, and behind which stands the authority of the international community. In this paper, we will talk about the constitutionally guaranteed freedoms and rights to opinion, freedom of expression and movement, and the manner of their implementation or potential restrictions by the institutions of government of Bosnia and Herzegovina. We will present an objective picture and assessment of the constitutionality of measures implemented in emergency situations and in situations such as the migrant crisis. We will compare the reactions of the BiH legislature to the same with both the surrounding and western countries. We will determine the causal connection with the reactions of the legislator to the current problems with the increase of protests and (un)peaceful gatherings. In addition to all the above, the central problem of our work will deal with the impact of the global pandemic (COVID-19) on the restriction of the above human freedoms and rights, and whether the imposition of certain health measures is an encroachment on individual rights?

Keywords: human rights and freedoms, constitutionality, restrictions, institutions, migrant crisis, protests, global pandemic...

* Student of the Law Faculty of the University in Rijeka, e-mail: egalic@pravri.hr / ema.galic@hotmail.com

** Student of the Law Faculty of the University in Bihać, e-mail: havicserif170@gmail.com